

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
1. Inwestycja międzypokoleniowa – pojęcie, cechy i uwarunkowania oceny efektywności	21
1.1. Wprowadzenie	21
1.2. Rzeczowe projekty długookresowe – specyfika, rodzaje i cechy charakterystyczne	22
1.2.1. Obszary działalności inwestycyjnej o charakterze długoterminowym	25
1.2.2. Cechy inwestycji długoterminowych – podsumowanie	37
1.3. Inwestycja międzypokoleniowa – propozycja ujednoczenia pojęcia	40
1.4. Problemy pomiaru efektywności inwestowania w wymiarze międzypokoleniowym	47
1.5. Metody oceny efektywności inwestycji w świetle cech inwestycji międzypokoleniowej	52
1.5.1. Ocena finansowa i podejścia alternatywne	53
1.5.2. Zasadność stosowania analizy kosztów-korzyści	57
1.6. Podsumowanie wad i zalet stosowanych metod oceny efektywności w perspektywie międzypokoleniowej	64
2. Uwarunkowania wyceny efektów międzypokoleniowych – możliwości uwzględnienia kryteriów normatywnych	69
2.1. Wprowadzenie	69
2.2. Dotychczasowe metody pomiaru wartości efektów w ujęciu długoterminowym – ujęcie krytyczne	70
2.3. Efekty inwestycji międzypokoleniowych w kontekście możliwości ich wyceny oraz istotności ze względu na wynik oceny inwestycji	74
2.4. Oddziaływania międzypokoleniowe jako dobra publiczne i efekty zewnętrzne	80
2.4.1. Wpływ przyjęcia horyzontu międzypokoleniowego na cechy dóbr prywatnych i publicznych	80
2.4.2. Przyszłe generacje jako dobro publiczne z perspektywy pokolenia podejmującego decyzję	85

2.4.3. Efekty międzygeneracyjne jako efekty zewnętrzne w świetle możliwości ich internalizacji	87
2.5. Wartość ekonomiczna w perspektywie międzypokoleniowej – istotność wartości moralnych	89
2.5.1. Kategoria całkowitej wartości ekonomicznej a kryteria normatywne ..	90
2.5.2. Możliwości wykorzystania wartości pozaużytkowej jako odzwierciedlenia wartości etycznych	96
2.5.3. Rola wartości opcyjnej i <i>quasi</i> -opcyjnej w wycenie międzypokoleniowej	98
2.6. Zmodyfikowana kategoria wartości ekonomicznej w ujęciu międzypokoleniowym	101
2.7. Skłonność do zapłaty i skłonność do przyjęcia rekompensaty – dostosowanie do długiej perspektywy	103
2.8. Możliwości wykorzystania metody wyceny warunkowej w szacowaniu wartości dóbr międzygeneracyjnych	111
2.9. Podsumowanie	115
3. Niepewność w ocenie inwestycji w perspektywie międzypokoleniowej	117
3.1. Wprowadzenie	117
3.2. Ryzyko, niepewność i skrajna niepewność w projektach inwestycyjnych ...	119
3.3. Niepewność efektów międzypokoleniowych w wybranych obszarach oddziaływania inwestycji	123
3.4. Niepewność w perspektywie międzypokoleniowej – wybrane problemy metodologiczne	128
3.4.1. Skrajna niepewność w ujęciu międzypokoleniowym	128
3.4.2. Ekstremalne zdarzenia w długiej perspektywie czasowej	130
3.4.3. Nieodwracalność i przyszłe pokolenia	132
3.4.4. Etyczne aspekty niepewności w ujęciu międzypokoleniowym	135
3.5. Ujęcie niepewności w tradycyjnej ocenie efektywności ekonomicznej w świetle specyfiki inwestycji międzypokoleniowych	137
3.6. Wybrane podejścia alternatywne	140
3.6.1. Analiza niepewności z wykorzystaniem strukturyzowanego osądu ekspertów	141
3.6.2. Analiza wielokryterialna w warunkach niepewności	143
3.6.3. Podejście do ryzyka oparte na zdolnościach	146
3.6.4. Debata publiczna	147
3.6.5. Zasada ostrożności jako podejście do zarządzania ryzykiem	148
3.6.6. Teoria gier w kontekście międzypokoleniowym	150
3.6.7. Opcje rzeczowe (realne) – wartość opcyjna projektów międzypokoleniowych w teorii inwestycji	153
3.7. Podsumowanie możliwości zastosowania metod uwzględniania ryzyka w długiej perspektywie	158
4. Dyskontowanie w ocenie inwestycji międzypokoleniowych: stopa dyskontowa jako parametr ekonomiczny i etyczny	163
4.1. Wprowadzenie	163
4.2. Podejścia do szacowania społecznej stopy dyskontowej w ujęciu wewnątrz- i międzygeneracyjnym	165
4.2.1. Istota społecznej stopy dyskontowej oraz sposoby kalkulacji w krótkim terminie	165
4.2.2. Stopy dyskontowe zmniejszające się w czasie a możliwość uwzględnienia horyzontu czasowego wielu pokoleń	168

4.2.3. Wartości stóp dyskontowych stosowane w praktyce oceny projektów długoterminowych na świecie i w Polsce	176
4.2.4. Społeczna stopa dyskontowa a możliwości zastosowania w ocenie projektów międzypokoleniowych – zakreszenie luki badawczej	179
4.3. Koncepcja podwójnego dyskontowania	185
4.3.1. Istota alokacji międzypokoleniowej – stopa dyskontowa jako etyczny miernik ważności przyszłych pokoleń	186
4.3.2. Rozróżnienie między perspektywą wewnątrz- i międzygeneracyjną jako podstawa konstrukcji zmodyfikowanego kryterium oceny	189
4.3.3. Międzypokoleniowa ekonomiczna wartość bieżąca netto z wykorzystaniem koncepcji podwójnego dyskontowania	192
4.3.4. Wpływ wysokości stopy wewnątrzpokoleniowej i międzypokoleniowej na wartość bieżącą dla koncepcji podwójnego dyskontowania	201
4.4. Implikacje koncepcji podwójnego dyskontowania – podsumowanie	205
5. Sprawiedliwość międzypokoleniowa jako podstawa konstrukcji kryteriów normatywnych w ocenie inwestycji	210
5.1. Wprowadzenie	210
5.2. Pojęcie sprawiedliwości międzypokoleniowej i jej rola w decyzjach dotyczących inwestycji międzypokoleniowych	212
5.3. Uzasadnienie i „waluta” troski o przyszłe pokolenia	217
5.4. Utylitaryzm w ekonomii neoklasycznej – ujęcie krytyczne w analizie międzygeneracyjnej	224
5.5. Teoria sprawiedliwości Rawlsa jako alternatywa wobec podejścia utylitarnego	231
5.6. Sprawiedliwość względem przyszłych pokoleń jako obowiązek zapewnienia im wystarczającego poziomu dobrobytu: priorytaryzm i doktryna wystarczalności	237
5.7. Pozostałe wybrane podejścia sprawiedliwości międzypokoleniowej	242
5.7.1. Libertarianizm	243
5.7.2. Jednostka jako część wielogeneracyjnego podmiotu: komunitaryzm i filozofia procesu	245
5.7.3. Zasada wzajemności jako uzasadnienie wielkości transferów międzypokoleniowych	248
5.8. Podsumowanie koncepcji etycznych w świetle możliwości zastosowania w ocenie projektów inwestycyjnych	251
6. Kryteria normatywne w ocenie ekonomicznej alokacji międzypokoleniowych – przykład zastosowania stopy dyskontowej w jako parametru etycznego	256
6.1. Wprowadzenie	256
6.2. Przesłanki wykorzystania preferencji obecnego pokolenia w szacowaniu międzypokoleniowej ekonomicznej wartości bieżącej inwestycji	257
6.3. Preferencje obecnego pokolenia względem przyszłych generacji – badania ankietowe	259
6.3.1. Metodyka badania	259
6.3.2. Charakterystyka prób badawczych – zmienne socjoekonomiczne	266
6.3.3. Roczne i międzygeneracyjne stopy dyskontowe – podstawowe statystyki	267
6.3.4. Funkcje stopy dyskontowej względem opóźnienia efektów i odległości generacyjnej	273

6.3.5. Model regresji wielorakiej – zmienne objaśniające indywidualną stopę dyskontową	281
6.4. Podsumowanie wyników badań ankietowych – rekomendacje wartości społecznych stóp dyskontowych dla inwestycji międzypokoleniowych	288
6.5. Wykorzystanie indywidualnej deklarowanej stopy dyskontowej w wycenie bioróżnorodności	295
6.5.1. Cel i założenia badania	297
6.5.2. Rezultaty: porównanie wartości bieżących dla przyjętych koncepcji kształtowania się stóp dyskontowych	300
6.6. Podsumowanie	303
Wnioski	306
Bibliografia	319
Spis rysunków	339
Spis tabel	341
Indeks	343